

МАТЕРІАЛИ
20-ї Всеукраїнської
наукової конференції

«АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ ІСТОРІЇ
НАУКИ І ТЕХНІКИ»

Київ – 2021

Асоціація працівників музеїв технічного профілю
Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАНУ
Національний історико-архітектурний музей
«Київська фортеця»
Державний політехнічний музей при НТУУ «КПІ»
Академія інженерних наук України
Академія наук вищої освіти України

МАТЕРІАЛИ
20-ї Всеукраїнської
наукової конференції
“АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ІСТОРІЇ НАУКИ
І ТЕХНІКИ”

Київ – 2021

УДК 94(477)

ББК 63.3(4Укр=Укр)

М34

Національний історико-архітектурний музей
«Київська фортеця»

Відповідальний редактор д.т.н., проф. Грифен Л.О.

**М34 Матеріали 20-ї Всеукраїнської наукової конференції
«Актуальні питання історії науки і техніки» / Центр
пам'яткознавства НАН України і УТОПК. – Київ, 2021. –
318 с.**

У матеріалах доповідей учасників конференції з різних регіонів України коротко висвітлені питання, що стосуються актуальних проблем історії науки і техніки, розвитку освіти й наукових та технічних ідей, персоналій видатних науковців та інженерів минулого тощо.

Збірник буде корисним науковцям, що працюють в галузі історії науки і техніки, пам'яткознавцям і музеєзнавцям, викладачам, аспірантам і студентам відповідних спеціальностей, усім, хто цікавиться нашою історією та культурною спадщиною.

ISBN 996-8575-40-6

УДК 94(477)

ББК 63.3(4Укр=Укр)

© Національний історико-архітектурний
музей «Київська фортеця»

**ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ «ПРОРИВ» У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРОДУКЦІЇ
МАСОВОЇ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
НА ПРИКЛАДІ РАДІОПРИЙМАЧА «ЗВЕЗДА-54»
З ЕКСПОЗИЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО МУЗЕЮ**
Середін А.П.

Розглядаючи типові масові радіоприймачі кінця 1950-х – початку 1960-х років маємо на увазі здебільшого дво- чи тридіапазонні лампові стаціонарні пристрої з живленням від мережі змінного струму, поміщені, переважно, у дерев'яний футляр (окремі моделі мали і пластиковий корпус, як наприклад радіоприймачі «Воронеж-58», «Волна», «Заря»). Якись неординарних дизайнерських якостей, на жаль, дані радіоприймачі не мали, тому особливо і не відрізнялися один від одного. Однак, як і з будь-якого правила є винятки, так само і з ряду одноманітних сірих, нічим не примітних моделей типових радянських масових радіоприймачів того часу є один яскравий оригінальний радіоприймач, причому вітчизняного виробництва.

Мова іде про радіоприймач «Звезда-54», що з 2 кварталу 1954 року випускав Харківський завод «Комунар» та Московський завод «Мосприбор». На *Рис. 1* зображено зразок радіоприймача з експозиції Державного політехнічного музею.

*Рис. 1. Зовнішній вигляд
радіоприймача «Звезда-54» в
експозиції Державного
політехнічного музею*

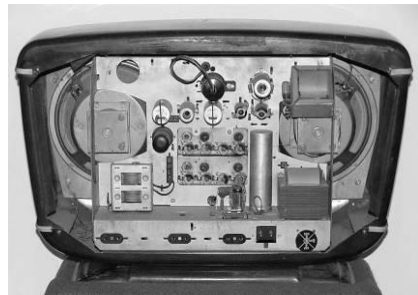
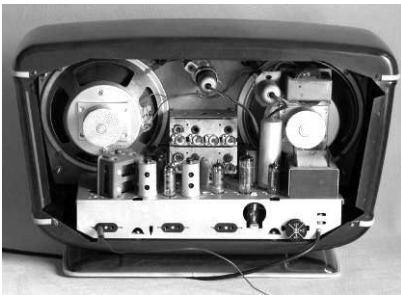
Розробкою радіоприймача з 1952 року займався Всесоюзний науково-дослідний інститут радіомовного прийому та акустики ім. О.С. Попова, скорочено «ІРПА» при МРТП СРСР. За своїм зовнішнім оформленням радіоприймач є майже точною копією французького радіоприймача «Excelsior-52» (*Рис.2*). Достеменно невідомо, яким саме чином французький радіоприймач потрапив до Інституту. За однією з версій, за вказівкою вищого керівництва, французький приймач спеціально було закуплено за кордоном для подальшого вивчення, копіювання та виробництва. За іншою версією – цей приймач був подарунком французьких дипломатів.

Рис. 2. Французький радіоприймач «Excelsior-52» – прототип дизайну радянського радіоприймача «Звезда-54»

Всього за період випуску радіоприймача, а це з 1954 по 1959 роки, було виготовлено близько 674 тис. одиниць. Розглянемо коротко конструкцію радіоприймача.

Отже, радіоприймач «Звезда-54» являє собою семиламповий супергетеродиначний радіоприймач другого класу, призначений для прийому радіостанцій у діапазонах ДХ, СХ та трьох під діапазонах КХ. Корпус радіоприймача – штампований металевий, нікельований, із застосуванням багатощарового лакування. Габаритні розміри корпусу – 530x320x180 мм, вага радіоприймача – 15 кг. Після модернізації у третьому кварталі 1954 року була розширена колірна гама корпусу – випускали приймачі як червоного, так і зеленого кольору, перших, щоправда, було випущено значно більше. Також в ході модернізації змінена орієнтація шасі в корпусі – його встановлювали вертикально, що також є незвичним для радіоприймачів того часу (Рис.3). Більше шасі нічим не відрізняється від інших приймачів. Варто відмітити, що у приймачі застосовано лише дві радіолампи з октальним цоколем, інші – пальчикової серії, хоча на схожих радіоприймачах у той час широкожививаними були радіолампи з октальним цоколем.

а)

б)

Рис. 3. Варіанти розміщення шасі у корпусі радіоприймача «Звезда-54» до модернізації (а) та після (б)

Цікавим також є виконання передньої частини, особливо елементів

керуванням радіоприймачем. На передній панелі розташовано три ручки: ліва ручка є перемикачем режимів роботи радіоприймача та здвоєна з рукою регулятора тембру, права ручка є регулятором гучності, яка суміщена з вимикачем живлення радіоприймача. Посередині знаходиться багатофункціональна ручка (і це є цікавою особливістю радіоприймача), якою можна перемикати діапазони, переміщуючи її по горизонталі, та налаштовувати на радіостанції при її обертанні.

Акустична система радіоприймача складається із двох широкосмугових гучномовців, діапазон відтворюваних частот $150 - 7000$ Гц, вихідна потужність сягає 1.5 Вт, що є типовим для радіоприймачів нижчих класів (2–4) того періоду.

Цікавим є напис на шасі радіоприймача – «ИИШ». Розшифровується він як «Изделие Ширпотреба». Справа у тому, що у післявоєнні роки, керівництвом СРСР було прийняте рішення, згідно з яким оборонні підприємства СРСР разом зі спеціальною продукцією повинні випускати ще й товари народного вжитку (так званій «ширпотреб»).

Ось такі найкрасивіші радіоприймачі випускали вітчизняні радіозаводи на теренах СРСР.

ЗМІСТ

<i>Алексєєнко А.О., Ожиганов Д.І.</i> НАУКОВА СПАДЩИНА ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО-ЛИВАРНИКА КОСТЯНТИНА ІЛЛІЧА ВАЩЕНКА У ДОКУМЕНТАХ ЦДНТА УКРАЇНИ.....	3
<i>Арсеєнко А.Г.</i> СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРУДА В КОНТЕКСТЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	7
<i>Артеменко Т.Г.</i> РОЗВИТОК АСТРОМЕТРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОБСЕРВАТОРИЯХ УКРАЇНИ У ХІХ - ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	12
<i>Бабічук І.В., Шендеровський В.А.</i> «ПРО БУДОВУ ЛИМОННОЇ КИСЛОТИ» Л. ПЕБАЛЯ.....	14
<i>Бакаєва Л.А.</i> ВСЕРОСІЙСЬКА ПРОМИСЛОВА ВИСТАВКА 1913 Р. І УЧАСТЬ В НІЙ КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ	17
<i>Балишев М. А.</i> ДО ІСТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБСЕРВАТОРІЇ: ІНЖЕНЕР МИКОЛА ЙОСИПОВИЧ СИКОРА ТА ЙОГО ДОЛЯ.....	21
<i>Баталкіна В.І.</i> МАЙБУТНЄ ОЧИМА ХУДОЖНИКІВ	24
<i>Баштова Л. С., Льясова Л. С.</i> ПРОФЕСОР КПІ В.В. ОГІЄВСЬКИЙ. До 130-річчя від дня народження	28
<i>Белікова Л.Л.</i> ПАМ'ЯТІ ВИДАТНИХ ВЧЕНИХ-МЕТАЛУРГІВ Є.О. ТА Б.Є. ПАТОНІВ.....	31
<i>Біляєва С.О., Куценко С.Ю.</i> ЦИФРОВА АРХЕОЛОГІЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	33
<i>Василенко В.М.</i> РОЛЬ КОРАБЕЛЬНОГО ІНЖЕНЕРА КОСТЕНКА В.П. У ЗАСТОСУВАННІ НА ПРАКТИЦІ ТЕОРІЇ НЕПОТОПЛЮВАНОСТІ КОРАБЛЯ.....	36
<i>Войтюк О.С.</i> СТВОРЕННЯ НВО З ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ І КБ МІНІСТЕРСТВА ЗАГАЛЬНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ СРСР, РОЗТАШОВАНИХ НА ТЕРИТОРІЇ УРСР У 70-Х РР. ХХ СТ.	40
<i>Габович О.М., Кузнєцов В.І.</i> МАТЕРІАЛЬНІСТЬ СВІТУ ТА ПОНЯТТЯ ОБ'ЄКТИВНОСТІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У СВІТЛІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	43
<i>Гамалія К.М.</i> ВІД ЧОВНА СОНЯЧНОГО БОГА ДО КОРАБЛІВ ДАЛЕКОГО ПЛАВАННЯ.....	47
<i>Гармасар В.Г.</i> 100 РОКІВ ВАКЦИНІ БЦЖ	50
<i>Глушкова В.В., Жабин С.А., Бельх Т.В.</i> ЭВОЛЮЦИЯ ФУНКЦИЙ ОГАС В 70-Х ГОДАХ ХХ СТ.....	53
<i>Гнера</i> ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТАЛОДЕТЕКТОРА НА ПАМ'ЯТКАХ АРХЕОЛОГІЇ.....	56
<i>Голяченко О.С.</i> ПРО ДРАЖНИЙ СПОСІБ ВИДОБУВАННЯ ІЛЬМЕНІТУ НА ІРШАНСЬКОМУ ГЗК.....	59
<i>Гріффен Л.О.</i> ЩЕ РАЗ ПРО ОБ'ЄКТ І ПРЕДМЕТ ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕ-	

ХНІКИ	61
<i>Грохольський Я.М., Сусь Б.А., Сусь Б.Б.</i> АКТУАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ХВИЛІ	65
<i>Губ'як В.</i> МУЗИКОТЕРАПІЯ.....	69
<i>Губ'як Д.В.</i> ВПЛИВ НОВИХ ПРОГРЕСИВНИХ МЕТОДИК І ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ БАНДУРИСТА.....	74
<i>Гутник М.В.</i> ДО 160-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ГЕОРГІЯ ГЕОРГІЙОВИЧА ДЕ-МЕТЦА.....	77
<i>Дацюк О.А.</i> ТЕХНОЛОГІЯ БУРІННЯ АРТЕЗІАНСЬКИХ КОЛОДЯЗІВ У КИЇВСЬКІЙ ФОРТЕЦІ	80
<i>Дефорж Г.В.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОПНИХ ТВАРИН В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК	82
<i>Дзержинська Л.О., Дзержинський В.О.</i> ГРИГОРІЙ ВЕРБОВСЬКИЙ – ЗАСНОВНИК КРАНОБУДУВАННЯ НКМЗ.....	88
<i>Діденко Т.О.</i> КРАШЕНІННІКОВ СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ	92
<i>Дробний В.С.</i> МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ОСНАЩЕННЯ ТУЗЛЯНСЬКОГО СОЛЯНОГО ПРОМИСЛУ ОДЕСЬКОГО ПОВІТУ ХЕРСОНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (ОСТАННЯ ЧВЕРТЬ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТОЛІТТЯ).....	94
Журило А.Г. СТАЛЬ ДЛЯ ПАЛАЦУ РАД.....	96
<i>Журило О.Д., Гелетто В.М.</i> ДОЛЯ ПРОФЕСОРА МАТЕМАТИКИ ХТІ ІВАНА БЕЛЯНКИНА	100
<i>Забуга А.Г., Зінченко А.С.</i> РОЗВИТОК НАУКИ НА ПЕРЕТИНІ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ (як гідродинаміка допомагає зрозуміти особливості будови органів нюху у деяких риб)	103
<i>Забуга Г.В.</i> ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ХІМІКІВ У ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНИХ БАГАТСТВ КРАЇНИ	105
<i>Звонкова Г.Л.</i> ДЕЯКІ НАПРЯМКИ НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВУАН В 20-ті рр. 20 ст	108
<i>Игнатович В.Н.</i> НЕСКОЛЬКО СЛОВ О ВЛАДИМИРЕ АКИМОВИЧЕ АЦЮКОВСКОМ И ЕГО ЭФИРОДИНАМИКЕ	110
<i>Кавун Л.Ю.</i> ПРОЄКТ “ВЕГА”	115
<i>Карамаш С.Ю.</i> ВЧЕНА-МАТЕМАТИК ЛЮБОВ ГРАЦІАНСЬКА У КИЄВІ (До 40 річчя з дня смерті)	119
<i>Кепін Д.В.</i> ВНЕСОК ГРАФА К.-М. ШТЕРНБЕРКА (1761 – 1838) У РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧОГО МУЗЕЙНИЦТВА	123
<i>Кілочицька Т.В.</i> ФОРМУВАННЯ ТЕОРІЇ БІФУРКАЦІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІЧНИХ СИСТЕМ В 30-ТІ РР. ХХ СТ	125

<i>Клименко Л.О.</i> ВКЛАД УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ У РОЗВИТОК НЕЙРОФІЗІОЛОГІЇ	128
<i>Коваль Г.П., Коваль Н.І.</i> ТЕЛЕФОННА СПРАВА В ОДЕСЬКІЙ МІСЬКІЙ ДУМІ В 1900 – 1902 РОКАХ	132
<i>Коваль Г.П.</i> ПИТАННЯ ВИКУПУ ОДЕСЬКОЮ МІСЬКОЮ ДУМОЮ ГАЗОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В 1899 РОЦІ.....	135
<i>Козирський В.Г., Шендеровський В.А.</i> ОЛЕГ ГОРНИКЕВИЧ – ВИДАТНИЙ ДОСЛІДНИК ХВОРОБИ ПАРКІНСОНА	139
<i>Колесник Н.Е.</i> ЛЮДИНА, ЯКА РЕЄСТРУВАЛА КОСМІЧНІ РЕКОРДИ (до 100-річчя з дня народження І.Г. Борисенка).....	142
<i>Корнієнко О.М.</i> ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНІ ВІНАХОДИ М.М. БЕНАРДОСА	144
<i>Кузьяк А.Г.</i> ПРЕДВОЕННЫЕ СОВЕТСКИЕ ПЕРИСКОПЫ ПДН И ПСФ	148
<i>Курепін В.М.</i> ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ У ГАЛУЗІ МЕХАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	151
<i>Ларін А.О., Вергун В.Г.</i> ВНЕСОК СПІВРОБІТНИКІВ ХАРКІВСЬКОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АРМІЇ В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	155
<i>Литвинко А.С.</i> ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ З ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕХНІКИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ, ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВОГО СВІТОГЛЯДУ НАСЕЛЕННЯ.....	158
<i>Лупаренко Г.В.</i> ГАЙКОВИЙ КЛЮЧ ЯК СВІДОК ПАТЕНТНИХ СУПЕРЕЧОК.....	161
<i>Медвідь Ф.М., Воробей В.М., Височін Ф.С.</i> ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ТА ІСТОРІОГРАФІЇ	165
<i>Мельник В.В.</i> ВИДАТНІ ІНЖЕНЕРИ ТА ФОРТИФІКАТОРИ КИЇВСЬКОЇ ФОРТЕЦІ.....	170
<i>Мирун В.В.</i> ПЕРСОНІФІКАЦІЯ ІСТОРІЇ ЯК НАГАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ПОШУКУ	173
<i>Місяць Н.К.</i> ВИКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ С.П. КОРОЛЬОВА	176
<i>Назаренко В.І., Чернищенко Г.О.</i> ДО 100-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ КАФЕДРИ БІОХІМІЇ ХАРКІВСЬКОГО МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ ТА ЗАПОЧАТКУВАННЯ БІОХІМІЧНОЇ ШКОЛИ О.В. ПАЛЛАДІНА	179
<i>Озоженко Т.І., Ільєсова Л.С.</i> ГРАБОВСЬКИЙ БОРИС ПАВЛОВИЧ – ВІНАХІДНИК ЕЛЕКТРОННОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ	182
<i>Павлова Г.В., Семененко Л.П.</i> КАЗАЧЕСТВО В ІСТОРИИ ХАРЬКОВСКОГО ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА.....	187
<i>Павлова О.І.</i> ПОЛЬОВІ ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ В ЕКСПОЗИЦІЇ НІАМ «КИЇВСЬКА ФОРТЕЦЯ».....	191
<i>Пилипчук О.О.</i> ЗАСНУВАННЯ КИЇВСЬКОГО ЮРИДИЧНОГО ТОВАРИСТВА	194

<i>Пилипчук О.Я.</i> УЧАСТЬ М.М. МІКЛУХО-МАКЛЯЯ У СТВОРЕННІ ЗО- ОЛОГІЧНОЇ СТАНЦІЇ В СІДНЕЇ (АВСТРАЛІЯ)	201
<i>Пістоленко І.О., Константинов В.О.</i> СЕМЕН ЯКОВИЧ БРАУДЕ – ВИ- ДАТНИЙ РАДІОАСТРОНОМ З ПОЛТАВЩИНИ (ДО 110-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	206
<i>Радей І.В.</i> ПЕРШІ ПОШТОВІ ВИПУСКИ УКРАЇНИ ЯК ОДИН ІЗ АТ- РИБУТІВ ДЕРЖАВНОСТІ	210
<i>Рижєва Н.О.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКСТЕРНАЛІЗМУ В ЗА- КЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	213
<i>Ріжняк Р.Я., Пасічник Н.О.</i> «ВЕСТНИК ОПЫТНОЙ ФИЗИКИ И ЭЛЕ- МЕНТАРНОЙ МАТЕМАТИКИ» (1886–1917 pp.) ТА РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ: КОНТЕНТНИЙ АНАЛІЗ.....	216
<i>Рогожа Марія.</i> ОЛЕНА ЦВЕК: ДІЯЛЬНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕН- НЯ ТРИПІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ	219
<i>Рогожа Михайло.</i> АНДРІЙ ПОТАПОВИЧ КАРИШИН: ШЛЯХ ДО НАУКОВОЇ ШКОЛИ ХІМІКІВ-ОРГАНІКІВ.....	222
<i>Рубан М.Ю.</i> НАУКОВО-ТЕХНІЧНА СПАДЩИНА К.П. МІЩЕНКА В ІСТОРІЇ ЛУГАНСЬКОГО ТЕПЛОВОЗБУДІВНОГО ЗАВОДУ .	226
<i>Руда С.П., Гамалія В.М.</i> РОЛЬ ДАНИЛА САМОЙЛОВИЧА В ОРГАНІЗА- ЦІЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ СЛУЖБИ РОСІЙСЬКОГО ФЛОТУ	232
<i>Савчук В.С., Романець О.А.</i> ТЕОРЕТИЧНА ФІЗИКА В ОДЕСІ: ПОЧА- ТОК ХХ ст. – 1920-ті pp.....	236
<i>Сенченко Н.М.</i> МАТЕРІАЛИ СПЕЦФОНДУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ЦЕРКОВНОЇ ІСТОРІЇ .	239
<i>Сергєєва І.Л.</i> ДО 180-РІЧЧЯ П. Д. ШКЛАРЕВИЧА: ЖИТТЯ, ПРИСВЯ- ЧЕНЕ ПОЛТАВСЬКОМУ КРАЮ.....	245
<i>Середін А.П.</i> ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ «ПРОРИВ» У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРОДУ- КЦІЇ МАСОВОЇ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПРИКЛАДІ РАДІОПРИЙМАЧА «ЗВЕЗДА-54» З ЕКСПОЗИЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО МУЗЕЮ.....	250
<i>Скляр В.М.</i> АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ХАРКІВСЬКОЇ ОКРУГИ 1923-1930 PP.....	253
<i>Смакота В.В.</i> НАУКА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ (СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ) ...	256
<i>Солдатова Г.В.</i> НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ Є.П. ВОТЧАЛА В СТІНАХ КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ	261
<i>Тарасенко Л.П., Тарасенко О.Є.</i> ЯДЕРНА ІНДУСТРІЯ СРСР	263
<i>Татарчук В.В.</i> ПІОНЕР ПЛАНЕРИЗМУ, АВІАЦІЙНИЙ КОНСТРУКТОР, ВИКЛАДАЧ І ЖУРНАЛІСТ Г. П. АДЛЕР (ДО 135-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)	266
<i>Тимошенко В.К.</i> ПОДОЛАННЯ ТА РУЙНУВАННЯ ПЕРЕШКОД ПРИ ІШТУРМІ ФОРТЕЦЬ	271

<i>Тимошенко Н.М.</i> ПЕРЕХІД ВІД ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ДО НАРІЗНОЇ АРТИЛЕРІЇ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ В ЕКСПОЗИЦІЇ НІАМ «КИЇВСЬКА ФОРТЕЦЯ».....	276
<i>Титова О.М.</i> ЖИВ І ПРАЦЮВАВ З ЛЮБОВ'Ю	280
<i>Ткаченко С.І.</i> ПРИНЦИПИ ЗАЛІЗНИЧНИХ ТАРИФІВ У ТРАКТУВАННІ С.Ю. ВІТТЕ	283
<i>Устяк Н.В.</i> ПРОФЕСОР М.В. ВІНОКУРОВ (1890-1955): АНАЛІЗ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ.....	285
<i>Фірсов О.В.</i> ПРО НЕВІДОМИЙ ПАТЕНТ НА ВИНАХІД В ГАЛУЗІ ЛІТАКОБУДУВАННЯ ІНЖЕНЕРА Б. Г. ЛУЦЬКОГО.....	289
<i>Харук А.І.</i> СПИРАЮЧИСЬ НА ФРАНЦУЗЬКИЙ ДОСВІД: АВІАЦІЙНЕ МОТОРОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ В 20-30-Х РР. ХХ СТ.....	292
<i>Харук Л.М.</i> З ІСТОРІЇ ТОРФОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ВОЛИНІ.....	296
<i>Цюпа А.М.</i> ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ РІЧКОВОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ТЕПЛОХОДА ДЛЯ МАЛИХ РІЧОК	299
<i>Чувікіна Н.В.</i> КОНЦЕПЦІЯ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ.....	302
<i>Щербаківа Н.М.</i> НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІКА С.П. КОРОЛЬОВА	305
<i>Янін В.А.</i> ВНЕСОК ПРОФЕСОРА М.П. ПЕТРОВА В РОЗВИТОК НАУКИ ПРО РУХОМИЙ СКЛАД ЗАЛІЗНИЦЬ І ТЯГУ ПОЇЗДІВ	309